

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.411.002.23.2023

Pan
Waldemar Ślusarczyk
Burmistrz Gminy i Miasta Nisko
Plac Wolności 14
37-400 Nisko

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

R/23/001/LRZ – Działania podejmowane na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy i Miasta Nisko ¹ , Plac Wolności 14, 37-400 Nisko.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Burmistrzem Gminy i Miasta Nisko, od dnia 4 listopada 2018 r. jest Pan Waldemar Ślusarczyk ² .
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania podejmowane przez gminy na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	Małgorzata Milanowska – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/93/2023 z dnia 21 marca 2023 r. Robert Szwagiel – doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/92/2023 z dnia 21 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 2-4)

¹ Zwany dalej: Urzędem.

² Zwany dalej: Burmistrzem.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, zwanej dalej: ustawą o *NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Spożywanie napojów energetyzujących⁵ przez dzieci i młodzież z terenu Gminy i Miasta Nisko nie zostało rozpoznane w Urzędzie jako problem wymagający podejmowania działań w celu ograniczenia ich dostępności i konsumpcji. Tym samym, ustawowo określone zadania samorządu w zakresie promocji i ochrony zdrowia, realizowane przez Gminę, nie odnosiły się do tej problematyki.

W Urzędzie Gminy i Miasta Nisko nie podjęto żadnych działań bezpośrednio ukierunkowanych na eliminowanie zagrożeń dla młodych ludzi, związanych ze spożywaniem energetyków. Zjawiska tego nie ujęto w programach polityki zdrowotnej, nie wdrażano też przedsięwzięć lokalnych, zmierzających do zaznajomienia mieszkańców z zawartymi w napojach energetycznych substancjami szkodliwymi dla zdrowia oraz skutkami ich spożywania.

Wyniki ankiet przeprowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli m.in. wśród uczniów jednej z niżańskich szkół i ich rodziców wskazały jednak, że zjawisko spożywania energetyków było powszechne i dotyczyło większości młodych ludzi.

Zdaniem NIK objęcie diagnozowaniem obszaru spożywania napojów energetycznych przez dzieci i młodzież, pozwoli Urzędowi na pełniejsze rozpoznanie ich potrzeb zdrowotnych, a przez to realizację obowiązków promocji i ochrony zdrowia oraz istotnie wpłynie na zwiększenie świadomości lokalnej społeczności o szkodliwości energetyków.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁵ Napój energetyzujący (ang. energy drink) to potocznie napój energetyczny i energetyk, inny niż napój izotoniczny – pobudzający, przeważnie gazowany napój bezalkoholowy, z reguły zawierający kofeinę, taurynę i guaranę. https://pl.wikipedia.org/wiki/Nap%C3%B3j_energetyzuj%C4%85cy. Zwany dalej: napojem energetyzującym, napojem energetycznym lub energetykiem.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania podejmowane przez gminy na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego.

Opis stanu faktycznego

Na pytanie, czy problematyka powszechnego i stale rosnącego spożycia napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież była przedmiotem zainteresowań pracowników Urzędu, Pani Amanda Siudy, kierownik Referatu Promocji, Spraw Społecznych, Działalności Gospodarczej i Sportu w Urzędzie, działając z upoważnienia Burmistrza wyjaśniła, że *w latach 2020-2023 pracownicy Urzędu nie odnotowali sygnałów z niżańskich szkół podstawowych nt. częstotliwości spożycia takich napojów i w związku z tym nie podejmowali żadnych działań.*

Odnośnie wiedzy na temat szkodliwości spożywania energetyków dodała, że *pracownicy Urzędu nie posiadali specjalistycznej wiedzy w tym zakresie.*

Na pytanie, czy mając wiedzę na temat szkodliwości energetyków dla dzieci i młodzieży wystąpiono do innych organów z wnioskami o podjęcie działań ograniczających ich dostępność i spożywanie, albo czy z własnej inicjatywy podjęto działania w tym zakresie, kierownik ww. referatu wyjaśniła, że *nie podejmowano działań ograniczających dostępność i spożywanie napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież.*

(akta kontroli str. 5-10)

W ankietach przeprowadzonych przez NIK, na potrzeby niniejszej kontroli, wśród uczniów Szkoły Podstawowej Nr 1 im. gen. Stanisława Dąbka w Nisku 71% poinformowało, że w ich Szkole/środowisku pije się dużo napojów energetyzujących, zaś 19%, że pije je, w tym 31% – nawet więcej niż jeden napój dziennie.

(akta kontroli str. 11-12)

1.1 Jednym z zadań własnych samorządu gminy, według przepisu art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*⁶, są sprawy z zakresu ochrony zdrowia.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. *o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*⁷, do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów polityki zdrowotnej wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy.

Na pytanie, czy pracownicy Urzędu rozpoznali potrzeby zdrowotne oraz stan zdrowia dzieci i młodzieży na terenie Gminy, związany ze spożywaniem przez nich energetyków, kierownik wyjaśniła, że *nie podejmowano rozpoznania potrzeb zdrowotnych oraz stanu zdrowia dzieci i młodzieży. Nie opracowano też programu polityki zdrowotnej dotyczącego ww. problematyki.*

(akta kontroli str. 5-10)

1.2 Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy *o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*, do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy inicjowanie

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.

i udział w wytyczaniu kierunków przedsięwzięć lokalnych, zmierzających do zaznajamiania mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. Kierownik wyjaśniła, że *pracownicy Urzędu nie inicjowali przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia mieszkańców nt. szkodliwości spożywania napojów energetyzujących.*

(akta kontroli str. 5-10)

1.3 Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy podejmowanie innych działań, wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy.

W zakresie realizacji ww. obowiązków, Kierownik wyjaśniła, że *nie podejmowano innych działań.*

(akta kontroli str. 5-10)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, 29 czerwca 2023 r.

Kontroler
Małgorzata Milanowska
Główny specjalista k.p.

/-/

Robert Szwagiel
Doradca techniczny

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/